

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

Postupak izdavanja dozvola i prepreke za izgradnju energetskih infrastrukturnih postrojenja u FBiH

Elmira Pašagić, Senior Attorney, USAID EIA
Maj, 2017

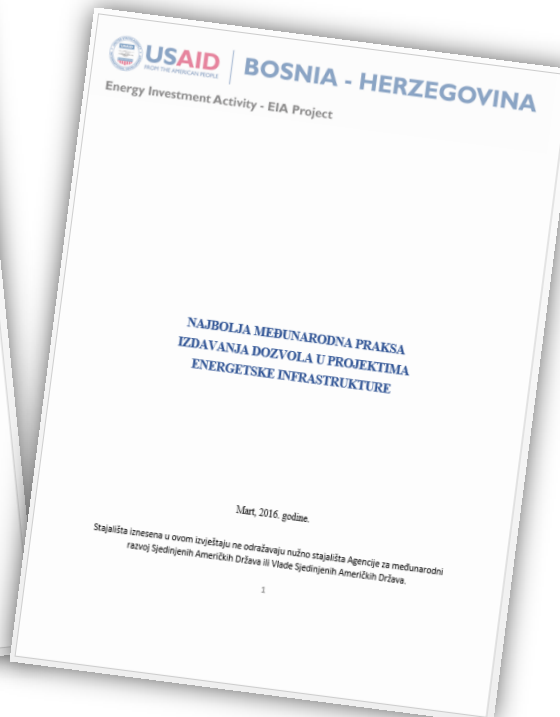
EIA Komponenta Investicije: Osnovni ciljevi

- **Analizirati pravni okvir i praksu** u postupku izdavanja dozvola u svim relevantnim sektorima za izgradnju energetske projekata
- **Izraditi smjernice za investitore**
- **Predložiti izmjene** u sistemu izdavanja dozvola koji će postupak učiniti bržim, jednostavnijim i transparentnijim, uključujući izmjenu propisa

Dosadašnji rezultati EIA Projekta

- Izvještaj o postojećem režimu izdavanja dozvola i preprekama za investiranje u energetske infrastrukturne projekte u BiH
- Izvještaj o najboljoj međunarodnoj praksi u izdavanju dozvola.

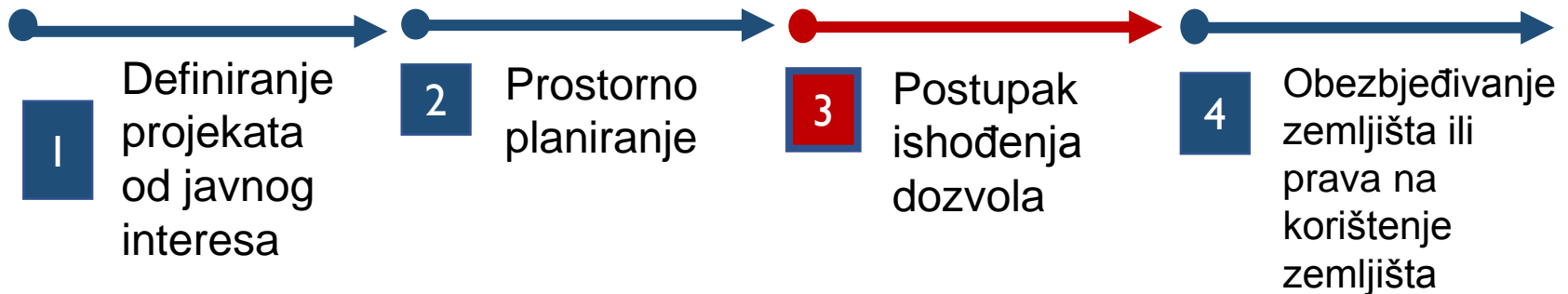

EIA Izvještaj - Metodologija

Proces odobravanja po Roland Berger studiji uključuje četiri tipična koraka koji imaju direktan uticaj na odvijanje projekta od identifikacije potrebe za izgradnjom do faze korištenja energetskeg postrojenja

- Fokus na postupku izdavanja dozvola u entitetima (FBiH i RS)

PROCES ODOBRAVANJA

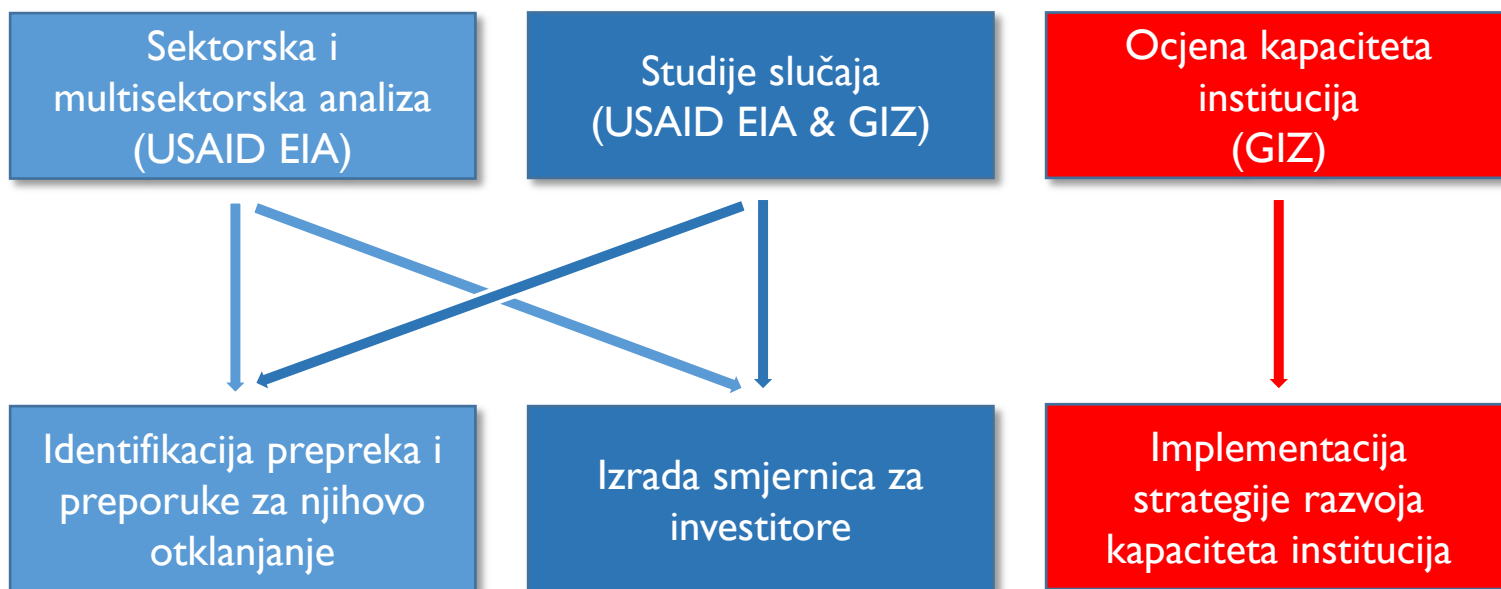
Roland Berger Studija

Ključni izazovi u zemljama EU:

1. Broj pod-procesa i koraka unutar procesa
2. Pod-procesi koji se odvijaju paralelno ili u slijedu
3. Broj institucija koje imaju nadležnost za izdavanje dozvola i odobrenja
4. Uključivanje i informisanje aktera
5. Dokumenti koji se prilažu uz zahtjev
6. Ljudski i tehnički resursi
7. Trajanje pod-procesa
8. Troškovi

Pregled trenutnih aktivnosti u FBiH

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

Pregled trenutnih aktivnosti u FBiH

- **Sektorska i multisektorska analiza:**

Provodi se na nivou FBiH i četiri pilot kantona u sljedećim oblastima:

1. Utvrđivanje opšteg (javnog) interesa
2. Prostorno planiranje
3. Koncesije
4. Zaštita životne sredine
5. Upravljanje vodama
6. Izgradnja
7. Energetske dozvole
8. Priklučenje na mrežu

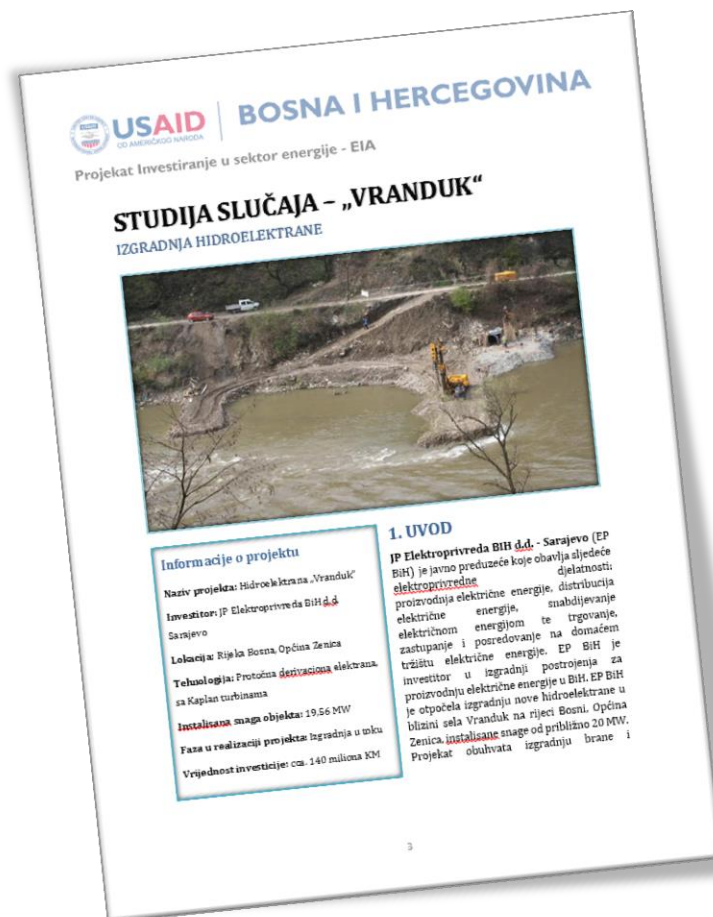

INVESTICIJE

Pregled trenutnih aktivnosti u FBiH

Izrada studija slučaja:

- Potpisani MoU sa investitorima
 - EP BiH, EP HZHB, Milkos;
 - prati se postupak izdavanja dozvola u konkretnim energetske projektima (npr. HE Vranduk, VE Podveležje, Biomasa)
- Analizira se više vrsta i tipova energetske objekata:
 - Hidroelektrane
 - Vjetrolektrane
 - Postrojenja na biomasu
 - Termoelektrane
 - Dalekovodi

Pregled trenutnih aktivnosti u FBiH

Izrada i distribucija smjernica za investitore:

- Na osnovu međusektorskih analiza i studija slučaja pripremaju se Smjernice za investitore
- Jednostavne i razumljive
- Prikazuju potrebne korake u postupku pribavljanja dozvola

URBANISTIČKA SAGLASNOST

ŠTO JE URBANISTIČKA SAGLASNOST?

Urbanistička saglasnost je upravni akt koji se izdaje u vidu rješenja. Ovaj akt služi kao pretpostavka odobrenja građenja i njime se utvrđuje da li je traženo građenje u skladu sa prostorno - planskom dokumentacijom, svim uvjetima utvrđenim za određeni prostor, te svim zakonima i podzakonskim aktima.

ZA KOJE GRAĐEVINE FEDERALNO MINISTARSTVO IZDAJE URBANISTIČKU SAGLASNOST ILI LOKACIJSKU INFORMACIJU?

Federalno ministarstvo prostornog uređenja je nadležno za izdavanje urbanističke saglasnosti ili lokacijske informacije za sljedeće objekte/građevine/postrojenja:

- 1 Građevine i zahvati koji se odvijaju na teritoriji dva ili više kantona
- 2 Građevine i zahvati od značaja za FBiH na prostorima i područjima od značaja za FBiH
- 3 Gradnja na međudržavnoj granici
- 4 Gradnja u slobodnim zonama*
- 5 Izgradnja građevina i vršenje djelatnosti i zahvata koji mogu u znatnoj mjeri uticati na okoliš, život i zdravlje ljudi u FBiH i šire**
- 6 Izgradnja građevina i zahvata na prostorima u granicama nacionalnog spomenika i zahvate na područjima upisanim na Privremenu listu nacionalnih spomenika
- 7 Objekte/postrojenja za proizvodnju električne energije instalirane snage 30 MW i više sa pripadajućim građevinama
- 8 Dalekovode 220 kV i više s trafostanicom i rasklopnim postrojenjem na tom dalekovodu

ŠTO SE PODNOSI UZ ZAHTJEV ZA URBANISTIČKU SAGLASNOST / LOKACIJSKU INFORMACIJU NA KANTONALNOM NIVOU?

DOKUMENT	KS	TK	ZDK	HNK	SBK	USK	BPK	PK	ZK	KANT 10
Kopija <u>katatarskog</u> plana sa posjedovnim listom	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Idejno rješenje	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Opis građevine	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Opis predviđene tehnologije rada ako se radi o <u>proizvodnom</u> objektu	✓	x	✓	x	✓	✓	✓	x	✓	✓
Dokaz o uplati administrativne takse	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	x
Drugi podaci i dokumenti na zahtjev Ministarstva	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

Proces odobravanja na entitetskom nivou: Federacija BiH

Proces odobravanja na entitetskom nivou

Korak 1- Dodjeljivanje statusa javnog (općeg) interesa

- utvđuje se u postupku „dodjele koncesije u javnom interesu“ i „izgradnje u javnom interesu u svrhu eksproprijacije“, a ne za izgradnju EEO
- svi nivoi vlasti u FBiH (Federacija, kantoni, općine) mogu utvrđivati „javni (opći) interes“

Korak 2 – Prostorno planiranje

- Federacija BiH nema usvojen Prostorni plan FBiH što predstavlja ozbiljnu prepreku za izgradnju većih energetske infrastrukturnih objekata u FBiH i BiH
- Prijedlog Prostornog plana FBiH (2008 – 2028) je u Parlamentu FBiH od 2008.
- U primjeni Prostorni plan SRBiH (1981-2000), u dijelu koji nije u suprotnosti sa Ustavom FBiH. Ovaj Plan pravljen je davno i za teritoriju BiH bez entiteta i kantona:
 - ✓ ne sadrži postrojenja na obnovljive izvore
 - ✓ neka EEO planirani za gradnju su predviđeni ovim Planom (npr. HE Bjelimići, HE Glavatičevo), ali ne svi
 - ✓ negdje je namjena zemljišta široko definisana pa je moguća gradnja, a negdje nije
- Neki kantoni su u međuvremenu donijeli vlastite prostorne planove, a neki ne

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Shema postupka i karakteristike

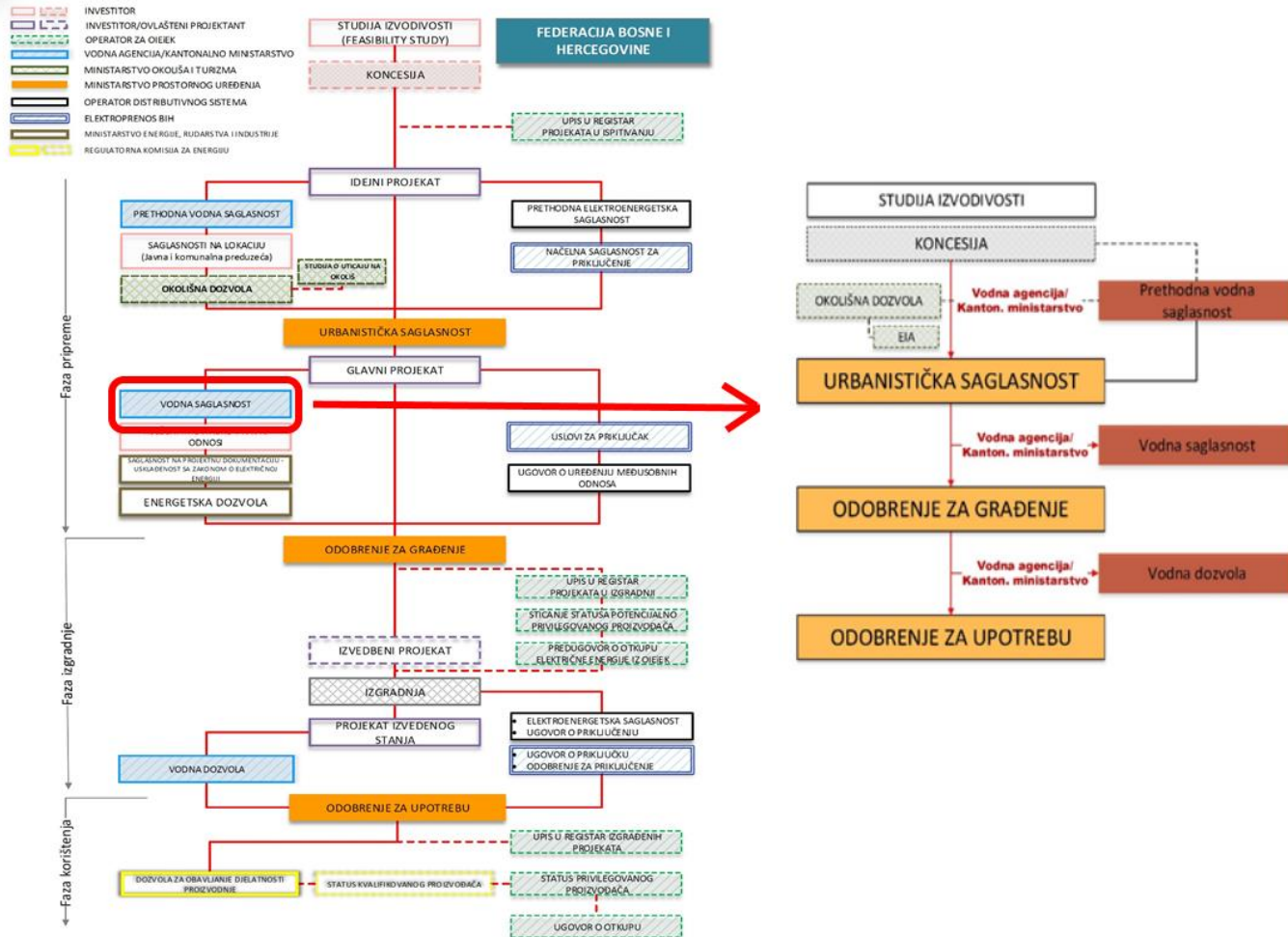
Korak 3 - Postupak ishodajenja dozvola

- odvija se na nivou FBiH i/ili kantona ovisno od vrste i veličine postrojenja i od nadležnosti
- procesi i koraci uređeni su propisima iz različitih resora (sektora) koji se donose i na nivou FBiH i kantona (najizraženiji primjer je oblast koncesija, zatim prostorno planiranje, građevinarstvo, vodoprivreda)
- (po investitorima) neprecizno definisana nadležnost pojedinih nivoa vlasti predstavlja glavni razlog dugih postupaka

FBiH

Izveštaj: shema dozvola u FBiH

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Postupak ishodaenja dozvola – osnovne dozvole

- Koncesije
- Vodni akti
- Saglasnost na lokaciju (javna i komunalna preduzeća)
- Priklučenje na distributivnu mrežu
- Okolišna dozvola
- Urbanistička saglasnost
- Odobravanje projektne dokumentacije – Usklađenost sa FBiH Zakonom o elektičnoj energiji
- Energetska dozvola
- Odobrenje za građenje
- Odobrenje za upotrebu
- Dozvola za proizvodnju električne energije

FBiH

Osnovne dozvole- Koncesije: karakteristike

- Koncesije se mogu dobiti na nivou FBiH ili na nivou kantona
- Zakonski okvir (1 federalni i 10 kantonalnih zakona) nije usklađen i proturječan je po brojnim pitanjima:
 - ✓ da li je potrebno dobiti koncesiju za izgradnju postrojenja na OIE (npr. vjetroelektrane, solar, biogas)
 - ✓ šta može biti predmetom koncesije (npr. da li se koncesija daje za korištenje građevinskog zemljišta ili korištenje prirodnog resursa)
 - ✓ u kojoj fazi postupka je potrebno pribaviti koncesiju (odmah na početku po izradi studije izvodljivosti ili nakon pribavljanja urbanističke saglasnosti)
 - ✓ postupak i institucije za dodjelu koncesija

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Koncesije: karakteristike

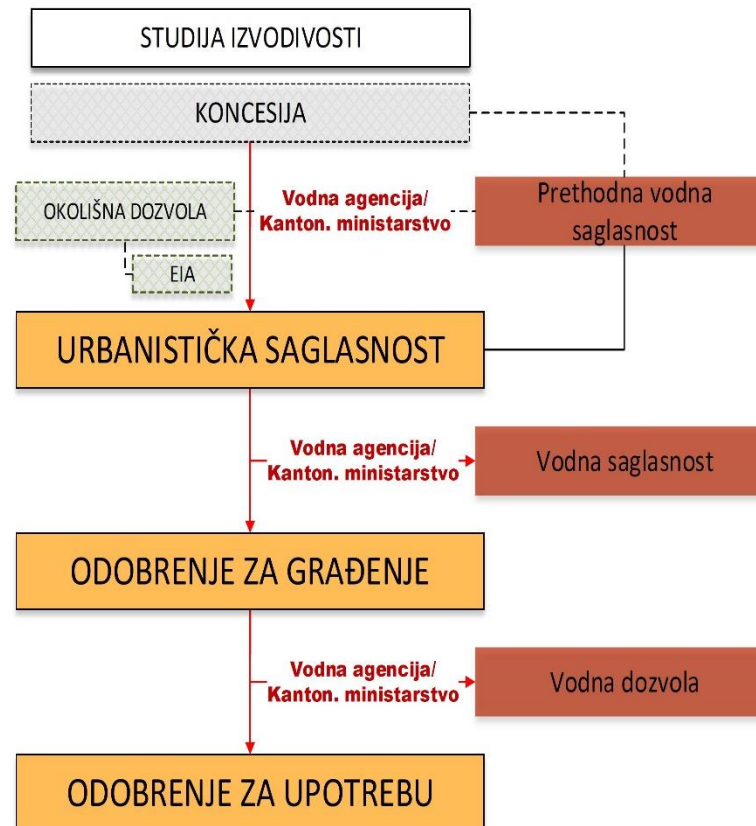
- „Izveštaj Revizije učinka“ (2011): Transparentnost nije dovoljno zastupljena (npr.samoinicijativna ponuda)
- Zakoni ne propisuju rokove za postupak dodjele koncesija
- Većina koncesija dodijeljena je putem samoinicijativne ponude
- „Izveštaj OECD/SIGMA/EU“ (2008/2009) navodi da je „zabrinjavajuće da zakon dozvoljava da ponuđač priprema studiju izvodljivosti, a ne koncedent“ (uključujući javne pozive)
- Javni registar o dodijeljenim koncesijama ne postoji – ne može se utvrditi koliko je tačno dato koncesija do sada (po OECD/SIGMA/EU Izvještaju oko 300 na kantonalnom nivou)
- Na nivou FBiH do sada su dodijeljene 3 koncesije (EP BiH: HE Vranduk i HE Janjići, HE Mostarsko Blato)
- Sistem praćenja realizacije koncesija i naplate naknada nije funkcionalan

FBiH

Osnovne dozvole- Vodni akti: karakteristike

Faze i redosljed izdavanja vodnih akata

Osnovne dozvole- Vodni akti: karakteristike

- Tri vrste vrste vodnih akata:
 1. Prethodna vodna saglasnost: utvrđuju se uslovi za korištenje vode i način ostvarivanja prava na vodu, kao i uslovi koje treba ispunjavati dokumentacija
 2. Vodna saglasnost: utvrđuje da je dokumentacija u skladu sa prethodnom vodnom saglasnosti
 3. Vodna dozvola: utvrđuje ispunjavanje uslova određenih vodnom saglasnosti (namjena, način i uslov iskorištavanja vode, ispuštanje otpadnih voda)

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Saglasnost na lokaciju

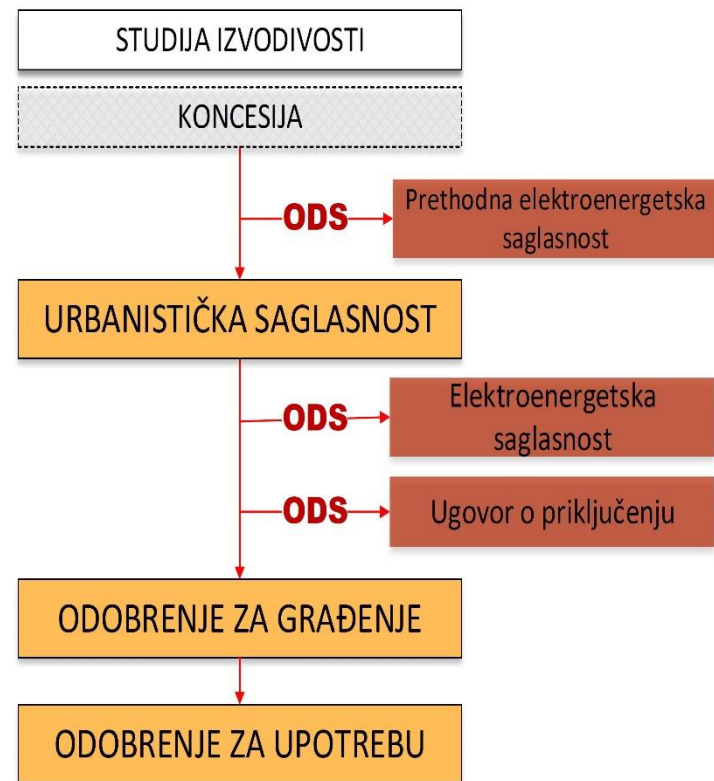
- Pismene saglasnosti svih korisnika prostora na određenoj lokaciji (korisnici zemljišta i prostora iznad zemljišta)
- U pravilu su to saglasnosti i uslovi (ako su potrebni) koje izdaju preduzeća: telekom, gas, upravljanje javnim cestama, vodovod, kanalizacija i druga javna i komunalna preduzeća

FBiH

Osnovne dozvole- Priklučenje na distributivnu mrežu

Faze u procesu priključenja na mrežu i dozvole koje izdaje ODS

FBiH

Osnovne dozvole- Priklučenje na distributivnu mrežu

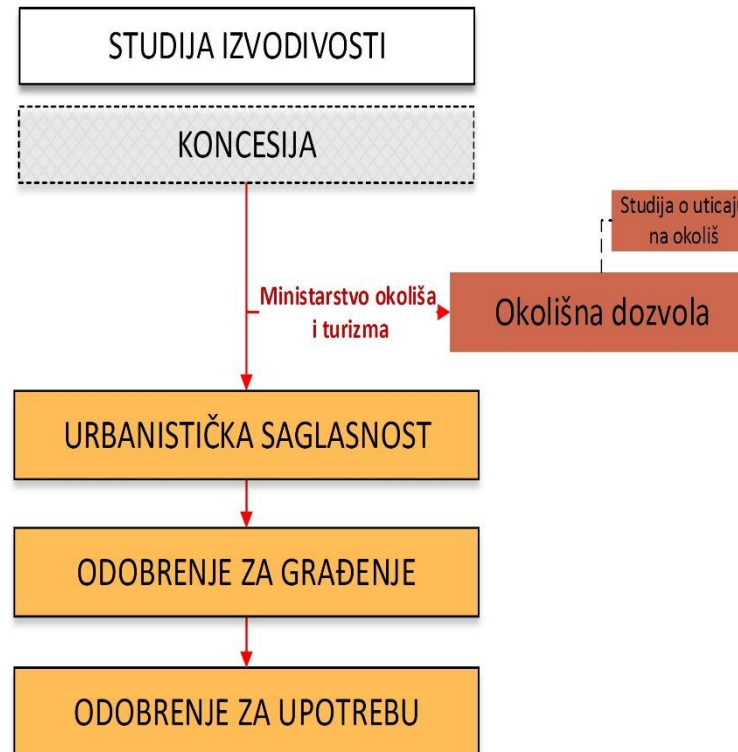
- Operator distributivnog sistema (ODS)– pravno lice sa licencom za distribuciju: EP BiH i EP HZHB
- Za proizvodna postrojenja niskog ili srednjeg napona moraju se pribaviti dvije dozvole za priklučenje na distributivnu mrežu od ODS-a:
 - Prethodna elektroenergetska saglasnost (prije urbanističke)- potvrda da se objekt može priključiti na mrežu
 - Elektroenergetska saglasnost (prije odobrenja za gradnju) – ODS procjenjuje ekonomske i tehničke aspekte za priklučenje na osnovu podnesene dokumentacije

FBiH

Osnovne dozvole- Okolišna dozvola

**Faza postupka u kojoj se
Izdaje okolišna dozvola**

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Okolišna dozvola

- Okolišna dozvola: Preduvjet za izdavanje urbanističke saglasnosti za sva postrojenja za koja je obavezna procjena uticaja na okoliš (EIA)
- Pravilnik o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena uticaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti pušteni u rad samo ako imaju okolišnu dozvolu (Pravilnik)
 - Član 4. (a) Pravilnika definira postrojenja za koje je EIA obavezna (npr. termoelektrane)
 - Član 6. Pravilnika definira mogućnost provođenja EIA ovisno od slučaja do slučaja (npr. vjetroelektrana od 2 MW ili 4 konvertera)
- Odluka Ministarstva je konačni upravni akt
- Rok važenja okolišne dozvole je 5 godina

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Urbanistička saglasnost

- Jedna od najvažnijih (ključnih) dozvola u postupku
- Nadležni organ (federalni, kantonalni, opštinski) potvrđuje da je izgradnja datog pogona ili postrojenja u skladu sa prostorno-planskom dokumentacijom i drugim uslovima za to područje
- Utvrđuje urbanističke i tehničke uslove koje investitor mora ispuniti definirane u ranije pribavljenim dozvolama (prethodna vodna saglasnost, okolišna dozvola, prethodna elektoenergetska dozvola)
- Federalni i kantonalni zakoni o prostornom planiranju omogućavaju traženje dopunske dokumentacije
- Važi godina dana, u kojem roku se mora podnijeti zahtjev za odobrenje za građenje

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Odobravanje projektne dokumentacije

- Novi korak utvrđen Zakonom o električnoj energiji iz 2013
- Investitor mora dobiti odobrenje od FMERI na projektnu dokumentaciju (glavni projekt) prije podnošenja zahtjeva za odobrenje građenja

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Energetska dozvola

- Izdaje je FMERI prije izgradnje objekta za sva postrojenja, uključujući i one koje su u kantonalnoj nadležnosti
- Za vjetrolektrane instalisane snage manje od 30 MW potrebna je prethodna saglasnost Vlade FBiH, a za 30 MW i više potrebna je saglasnost Vlade i Parlamenta FBiH
- Rok važenja ne može biti duži od 5 godina

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Odobrenje za građenje

- Uz urbanističku, jedna od najvažnijih dozvola u postupku
- Rješenje imovinsko-pravnih odnosa je preduslov za dobijanje odobrenja za građenje uz prethodno pribavljanje drugih dozvola i izradu glavnog projekta

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Odobrenje za upotrebu

- U pravilu organ koji je izdao urbanističku dozvolu je nadležan i za izdavanje odobrenja za građenje i odobrenja za upotrebu
- Upotrebna dozvola izdaje se nakon izvršenog tehničkog pregleda

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Osnovne dozvole- Dozvola za proizvodnju električne energije

- Po okončanju izgradnje potrebno je pribaviti dozvolu za proizvodnju električne energije
- Izdavanje dozvola je u nadležnost FERK-a

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Sistem podsticaja za proizvodnju i kupovinu električne energije iz OIEiK

- Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije („Službene novine FBiH“, br. 70/13 i 05/14) i prateći propisi uspostavljaju postojeći sistem podsticaja u FBiH
- Garantovana otkupna cijena omogućava višu (podsticajnu) cijenu proizvođačima iz obnovljivih izvora energije za električnu energiju koju isporučuju u mrežu za period od 12 godina po osnovu zaključenog ugovora sa Operatorom za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju (Operator za OIEiEK)
- Uredba o podsticanju proizvodnje električne energije iz OIEiEK, koju je donijela Vlada FBiH, utvrđuje metodologiju za određivanje naknade za podsticanje i kriterije za sticanje statusa privilegovanog proizvođača.
- Kriteriji se baziraju na instalisanoj snazi, kao i vrsti i/ili tehnologiji koja se koristi za proizvodnji (npr. solarna energija, vjetar, biogas).

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Sistem podsticaja za proizvodnju i kupovinu električne energije iz OIEiK

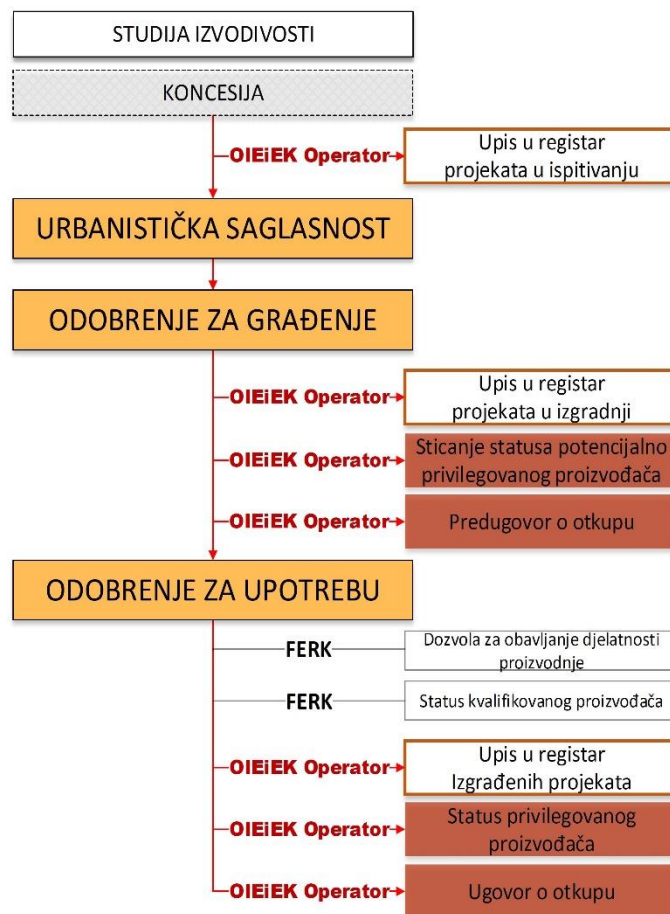
- **Status privilegovanog proizvođača** je zadnji dokument (potvrda) koji Operator za OIEiEK izdaje i koji investitoru osigurava pravo na podsticanu proizvodnju, odnosno pravo da prodaje ukupnu proizvedenu električnu energiju po garatnovanim otkupnim cijenama tokom utvrđenog vremenskog perioda.
- Međutim, prije nego dodje u ovu finalnu fazu, investitor mora steći različite statusse tokom prethodnih koraka u ovom procesu.
- Paralelno sa sticanjem statusa privilegovanog proizvođača, investitor također mora upisati projekat u registar projekata.

FBiH

Sistem podsticaja za proizvodnju i kupovinu električne energije iz OIEiK

Koraci za ostvarivanje podsticaja i faze u registraciji projekata iz OIE

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Sistem podsticaja za proizvodnju i kupovinu električne energije iz OIEiK

Koraci za osvarivanje podsticaja:

- Sticanje statusa potencijalnog privilegovanog proizvođača (Operator)
- Predugovor za otkup električne energije (Operator)
- Status kvalifikovanog proizvođača (FERK)
- Status privilegovanog proizvođača (Operator)

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

FBiH

Sistem podsticaja za proizvodnju i kupovinu električne energije iz OIEiK

Svi projekti koji koriste OIEiK moraju biti upisani u registar projekata (Registar):

- Projekti u fazi ispitivanja
- Projekti u izgradnji
- Izgrađena i priključena postrojenja
- Napušteni projekti

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA

HVALA NA PAŽNJI!

www.usaideia.ba